



## تفکر، آموزش، تعالی

## الگوپذیری مهمترین استراتژی ارتقاء حرفه ای گری

### اهمیت الگوپذیری در رشد حرفه ای گری

اهمیت رول مدل در رشد حرفه ای گری فراگیران به وسیله ی آموزش دهندگان پزشکی در سراسر جهان به اثبات رسیده است. رول مدل افرادی هستند که به خاطر روش و نوع حرفه ای بودنشان مورد ستایش قرار می گیرند. رول مدل ها متفاوت از منتور هستند. یک رابطه ی رسمی با دانشجو دارد. الگوپذیری بهترین راه انتقال ارزش ها و رفتارهای حرفه ای گری است. دانشجویان پزشکی با این روش آموزشی در تمام طول دوره تحصیل خود مواجه هستند و از آن تاثیر می پذیرند. الگوپذیری در تمامی برنامه های کارآموزی و کارورزی پزشکی عمومی و تخصصی کاربرد دارد. در بسیاری از تحقیقات، اساتید پزشکی برای تقویت همدلی دانشجویان نقش الگو را داشته اند. در تمام دنیا بر اهمیت الگوپذیری در آموزش پزشکی تاکید می شود. در آموزش بالینی دانشجویان پزشکی صلاحیتها و مهارتهای حرفه ای شان را از طریق الگوپذیری از اساتیدشان فرا می گیرند. رشد هویت حرفه ای، رشد رفتار حرفه ای و علاقه مندی به شغل حاصل الگوپذیری است. در تحقیقات مشخص شده است که اگر دانشجویان اساتید الگوی مناسبی داشته باشند و اساتید الگو افراد دارای ابعاد روانی اجتماعی مراقبت را در محیطهای بالینی پرورش دهند، توانایی دانشجویان ها برای همدلی کاهش پیدا نمی کند. فقدان اساتید بالینی دارای خصوصیت الگوی نقش عامل تهدیدکننده ای برای کسب و تغییرنگرش های پزشکان آینده است. در قرآن نیز چندین بار به نقش الگو و سرمشق در هدایت بشر اشاره شده است. از جمله در آیه ۲۱ سوره احزاب که آمده است:

لقد کان لکم فی رسولِ اللهِ أسوةٌ حسنةٌ یعنی مسلماً برای شما در زندگی رسول خدا سرمشق نیکویی بود. الگوپذیری نوعی از تقلید است، که در اثر تمایل برای تکرار رفتار دیگری بدست می آید. تقلید از یک فرد، مبین این است که هدف فرد مقلد دستیابی به هدف فرد الگو است. در نتیجه هدفی که از رفتار فرد الگو استنتاج می شود

مهم تر از خود رفتار است. لذا الگوها در آموزش پزشکی انگیزاننده های مهمی در ایجاد رفتار حرفه ای و همدلی هستند. اساتید بر ارتقاء یا کاهش همدلی از طریق الگوپذیری تاثیر دارند. افراد الگو باید از اثرگذاری شان و نقشی که در توسعه و تثبیت فرهنگ سازمانی دارند آگاهی داشته باشند. همچنین در مطالعات محرز گردیده است که دانشجویان اذعان نمودند که در طول دوران تحصیل خود شاهد الگوهای مثبت بوده اند و بیشتر از نیمی از آنان، اساتید الگو را در شکل گیری مهارت های بالینی و یک سوم آنها الگوپذیری را موثر بر کسب نگرش های انسانی دانستند. الگوپذیری اساتید بالینی به عنوان مهمترین عامل موثر در درگیر کردن دانشجویان در تجارب یادگیری همدلی بالینی شناخته شده است. تجارب فراگیران بیانگر این است که مهارت همدلی در دانشجویان در صورتی ارتقاء می یابد که در معرض اساتید الگو نقش روانی اجتماعی قرار بگیرند و اساتید به عنوان یک روش تدریس از الگوپذیری بهره بگیرند. در مقابل دانشجویان مطرح کردند برخی از اساتیدشان به سبب این که فاقد مهارت ارتباطی و مهارت همدلی هستند با بیماران ارتباط برقرار نمی کنند.

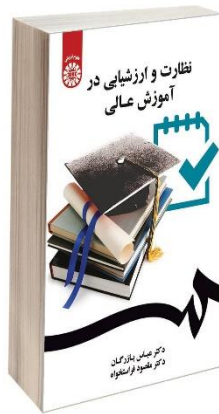
### فرآیند الگوپذیری

فرایند الگوپذیری دارای دو جزء **خودآگاه و ناخودآگاه** است. این فرایند دو مرحله در معرض قرار گرفتن و مرحله تکاملی دارد. الگوپذیری هنگامی که به عنوان یک فرایند یادگیری عامدانه در محیط بالینی به کار رود و اساتید به طور واضح و آشکار رفتارهایشان و تصمیمات بالینی شان را شرح دهند، فرایندی مؤثر خواهد بود. در مرحله ناخودآگاه در صورتی که فرایند رفلکشن از طریق تاکید و تشویق صورت گیرد فرایند الگوپذیری از حالت ضمنی و ناآشکار خارج و به حالت آشکار و محسوس تغییر رویه می دهد. بنابراین باید با استفاده از **پدیده رفلکشن** فرایند پنهان یادگیری را به فرایند محسوس و قابل بررسی تبدیل کرد.

انجام بحث و مذاکره با آنها در خصوص رفتارهای ارزشمند و قابل تحسین اساتید الگو به تقویت این گونه رفتارها در دانشجویان همت گماشت. لذا برنامه های پزشکی نیاز به اختصاص زمان کافی جهت تعامل و بحث اساتید پزشکی با دانشجویان در زمینه الگوپذیری و در نتیجه افزایش اثربخشی آن دارد. توستستون مطرح کرده است که بهترین چیزی که می شود به دانشجویان جهت یادگیری ارائه کنیم، خودمان هستیم؛ چون یک کتاب یا هر مطلب دیگر می تواند به طور مستقل یاد بگیرد. برای این که رول مدل مؤثر باشد، اساتید باید بدانند که همه ی تعاملات و نگرش هایشان بر روی دانشجویان اثرگذار است. در نهایت این که اگر چه ممکن است برخی از اساتید به عنوان رول مدل برجسته شوند اما دانشجویان ویژگی و خصوصیات همه ی رول مدل ها برداشت می کنند و در نتیجه ارزش های درونی دانشجویان مخلوطی از ویژگی های همه ی استادان خواهد شد.

## معرفی کتاب

چه چیزی یک معلم عالی را به وجود می آورد؟ دانش آموزان چه استادانی را مدتها بعد از فارغ التحصیلی به خاطر می آورند؟



صاحب امتیاز: دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

مدیر مسئول: دکتر سعید صادقیه اهری

سردبیر: دکتر حسن عدالتخواه

نویسنده این شماره: دکتر ناهید احمدیان یزدی

ویراستار: آقای مهدی نعیم

## محیط الگوپذیری

الگوپذیری در هر سه محیط برنامه درسی رسمی، غیررسمی و پنهان اتفاق می افتد. یک سری عوامل به عنوان شرایط علیتی بر الگوپذیری موثر هستند شامل مهارت و تجربه ی بالینی، نحوه ارتباط با بیمار، نحوه ارتباط با همکار، ویژگی های شخصیتی، نحوه ارتباط با دانشجو و ویژگی های کارزماتیک. در گایدلاین BEME شماره ۲۷ در رابطه با خصوصیات الگوپذیری سه دسته ویژگی شامل توانایی بالینی، سبک تدریس و ویژگی های فردی مشخص شده اند. در بحث توانایی بالینی منظور این است که استاد از سطح علمی بالینی خوبی برخوردار باشد و مهارت های رویکرد بیمار مدار مانند رفتارهای انسان گرایی شامل همدلی، احترام و شفقت و دلسوزی داشته باشد. مهارت های تدریس را شامل برقراری رابطه ی خوب با فراگیران و ایجاد یک محیط آموزشی-حمایتی مثبت و توسعه ی روش های تدریس خاص تعریف کرده است.

## بهبود فرآیند الگوپذیری

بطور خلاصه، برای بهبود فرایند الگوپذیری و به دنبال آن ارتقاء همدلی بالینی در دانشجویان پزشکی، آگاه سازی اساتید بالینی و دانشجویان پزشکی از فرایند الگوپذیری و توجه و تقویت رفتارهای همدلانه دانشجویان و جذب اساتیدی که خود از نظر ارتباطی و رفتاری افراد قوی می باشند می تواند راهکاری در خور توجه باشد. همچنین باید این مسئله را مدنظر داشت که قابلیت های دانشجویان برای قضاوت مستقل و درگیر شدن در تفکر انتقادی و خود بازاندیشانه بوسیله اساتید پرورش می یابد. این قابلیت ها متغیرهای میانجی گر مهمی برای ممانعت از تقلید ناخودآگاه از رفتارهای غیرهمدلانه اساتید می باشند.

## تئوری الگوپذیری

از لحاظ تئوری الگوپذیری مبتنی بر تئوری یادگیری شناختی اجتماعی بندورا است. در تئوری بندورا بر الگوپذیری جهت افزایش خودکارآمدی تاکید می شود. در این تئوری برای اثربخشی بیشتر الگوپذیری باید پس از مشاهده و تقلید رفتار توسط مشاهده کننده این رفتارها مورد توجه و تقویت قرارگیرند تا امکان بروز مجدد آنها فراهم گردد. در نتیجه باید با تشویق دانشجویان بعد از بروز رفتارهای مدنظر و